

Rätt plast på rätt plats – vägen till ett mer hållbart samhälle

Sammanfattning

Hur kommer vi till bukt med de miljöproblem som plast orsakar, och vilken roll ska plasten spela i ett hållbart samhälle? Det är de två frågorna som vår rapport Rätt plast på rätt plats tar upp!

Vi har alla sett plasticskräpet i skogen, på stranden, i vattnet. Men de pyttesmå plastbitarna som vi inte ser är minst lika vanliga i naturen. Och hur plast som sönderdelas påverkar haven, djuren och ekosystemen vet ingen. Vår rapport Rätt plast på rätt plats går på djupet om plastens miljöpåverkan, och hur vi ska ta oss till en mer hållbar plastanvändning.

Plast i naturen

Det finns på de högsta bergen och de djupaste havsbottenarna. Valar, fiskar och fåglar kan fastna i plasticskräp och skadas, eller drunkna. Plasten finns också inuti djur. Ett exempel är stormfåglar i Nordsjön, där man hittat plastbitar i 94 procent av undersökta fåglar. Det finns fler uppseendeväckande siffror:

- Av de cirka 300 miljoner ton plast som årligen produceras antas några procent, eller mellan 5 och 13 miljoner ton hamna i naturen.
- 60 triljoner plastpartiklar fångas upp i Sveriges reningsverk och hamnar i slam, som sprids på våra åkrar. Därifrån kan de komma in i maskar, och andra levande organismer.
- Ytterligare 15 triljoner plastpartiklar fångas inte upp i reningsverken, utan tar sig vidare ut i våra vattendrag.
- Syntetisk textil släpper ut mycket mer plastfibrer än vad man tidigare trott. Varje gång du tvättar ett kilo akryltyg (t ex en stickad tröja, mössa och vantar) frigörs 120 000 fibrer.

- Ju närmre man kollar, desto mer mikroplast hittar man. En sil med 20 mikrometers hål fångar upp 2 500 gånger mer än en sil med 300 mikrometers hål..

Något vi vet mindre om är vilken påverkan plasten har när den långsamt bryts ner i mindre och mindre partiklar i naturen. Plasten kommer ut i naturen dels för att vi slänger den där, men också på grund av slitage av bildäck, konstgräsplaner, tvätt av syntetiska textilier, kosmetika, och från fiskeutrustning som hamnar i haven. Det är med andra ord uppenbart att vi inte tar hand om plasten på rätt sätt.

En mer hållbar plastanvändning

I dag tillverkas stora mängder svårnedbrytbar plast av råolja, som oftast bara används en gång och sedan antingen bränns eller hamnar i naturen. Så kan vi inte ha det. Det är en alldeles för stor användning av icke-förnybara naturresurser, och det kan påverka naturen på sätt som vi inte känner till.

Användningen av plast måste minska, och ersättas där det går. Det finns områden där plast är oundgängligt, som i modern teknologi, men i många förpackningar och an-

vändningsområden kan plast bytas ut mot mer hållbara alternativ. Plasten som produceras behöver återanvändas, för att spara på energi och minska påverkan på miljön.

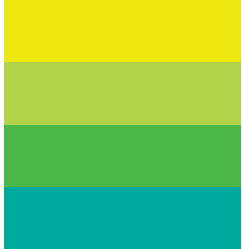
Vi behöver också smartare designlösningar, där mindre plast används i förpackningar och produkter. Främst mindre svärnedbrytbar plast, eftersom det är den som påverkar naturen mest.

Dessutom måste vi ta till vara den plast som redan finns, och tillverka nya plastprodukter av den. Det låter kanske självklart, men faktum är att vi är långt från det målet. Kunskapen om vad en plastprodukt innehåller följer inte med från producenten, så när plastprylen är färdig använd så vet ingen vad som finns i materialet.

All plast är inte dålig. Den ska användas på rätt ställe där den ger fördelar, och plasten ska materialåtervinnas i så hög utsträckning som möjligt. Som samhälle behöver vi en förändring i hur vi ser plast. Från ett slit och släng-material till en resurs som kan användas flera gånger.

Så här kan vi förbättra plastanvändningen:

- Mängden plast som används måste minska, framför allt bland engångsartiklar och förpackningar.
- Det behövs en rejäl satsning på forskning kring hur svärnedbrytbar plast påverkar miljön, samt hur det i förlängningen påverkar människor.
- Det behövs en stor investering på innovationsstöd för att få in plasten i den cirkulära ekonomin.
- Höga krav ska ställas på att farliga kemikalier inte får följa med i materialåtervinningen.
- Inga tillstånd ska ges för användning av förbjudna ämnen i återvunnen plast.
- Innehållsdeklaration ska finnas för alla varor och material, och den ska följa med i alla led fram till avfallshandlingen.
- Målet för andelen materialåtervunnen plast ökar från 30 procent i dag till 60 procent till år 2025.
- Materialåtervinningen ska förenklas genom att endast ett fåtal plastsorter tillåts, med väl definierade krav för tillsatsämnen.
- Ett långsiktigt mål ska sättas upp för materialåtervinning av alla varor, till samma nivå som för bilar: 95 procent.
- Krav ska ställas på teknik i tvättmaskiner som kan avskilja textilt fibrer innan vattnet sköljs ut i avloppet. Tvättmaskinerna ska poängsättas för deras reduktion av fibrer och mikroplast, på samma sätt som för energianvändning och ljudnivå.
- Slamspridning bör upphöra snarast, och utveckling och införande av system och tekniker för att återföra växtnäring utan spridning av miljögifter och mikroplaster ska påskyndas..

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation med kraft att förändra. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt. Föreningen har ca 226 000 medlemmar och finns i lokalföreningar och länsförbund över hela landet. Välkommen att bli medlem, skänka en gåva eller bli företagssponsor.

PG 90 19 09-2

Åsögatan 115
Box 4625, SE-116 91
Stockholm, Sweden

+46 (0)8 702 65 00
www.naturskyddsföreningen.se

Naturskyddsföreningen